

MIRA

S prilogo „Domoljub“.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“
v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Izhaja
vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.
Dopisi naj se izvolijo frankovati.
Rokopisi se ne vračajo.
Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

Leto XXIII.

V Celovcu, 12. maja 1904.

Štev. 19.

Naše ljudske šole.

„Srečno svojo pot hoditi
ima mladino dobra šola učiti“.
A. M. Slomšek.

VIII.

Slavnoznanec češki vzgojeslovec J. Komensky, ki je živel od l. 1598. do 1671., piše v svoji knjigi „Didactica magna“: „Koga učiti tujega jezika prej, ko zna svoj domači (materni) jezik, je ravno tako, kakor fanta učiti jahati, prej da zna hoditi“.

Poglejmo, kaj se pravi: „otroka učiti jahati, prej da zna hoditi“. Posadimo enoletnega fantiča na konja. Kaj ne, to gre dobro: v enem mesecu že, gotovo pa v enem letu bo fant že znal jahati, da ga je veselje gledati? Vi se mi smejite! Ali mar ne verjamete, da bi dveletni fant ne mogel jahati? — Pa nazadnje imate prav. Meni se tudi zdi, da dveletni otrok niti na konju ne more sedeti, ne da bi mogel že jahati. Saj ga niti noge ne nesó in še po ravnem se opoteka in telebne zdaj na to, zdaj na drugo stran — kaj pa še le na konji! Poskusimo drugače. Ko je fant eno leto star, začnimo ga po malem učiti jahati: posadimo ga na konjička in držimo ga, da ne zdrsne na tla. Tako — lepo počasi — — v enem, ali vsaj v dveh letih pa bo vendar šlo! Triletni otroci, če so drugače zdravi, že prav dobro hodijo — kako je pa z našim fantom, ki smo ga že tako zgodaj učili jahati?

Le pogledajte ga: še tedaj, ko konjiček stoji, se sam ne more vzdržati na njem; če ga ne držite, vam takoj pade raz konja. Z jahanjem ni nič — kako je pa s hojo? Hoditi pa vendar zna! Sevó da mora znati: saj se hoditi nauči vsak otrok sam; hoditi ja že vsak zna od doma, kaj bi se tega še učil! Naš fantek, ki se je že dve leti učil jahati, bo pač znal hoditi, kakor nobeden! — O pač, hodi res, hodi; a kakšna je njegova hoja! Jójmene! Noge sključene in krive, kakor pravcate turške sablje — in hoja? Prav, kakor bi se valil neroden valjar čez njivo, tako se fant vaguta sem ter tja, prav počasi in okorno — —

Vidite, krščanski stariši: to se pravi, „otroka učiti tujega jezika, preden zna in zastopi svoj materni jezik“ — to se pravi: otroka siliti z nemščino preden zna svoj slovenski materni jezik! Tako pa delajo vsi oni stariši, ki svoje

otroke tiščijo v takoimenovano utrakvistično šolo. Tam v utrakvistični šoli so otroci prisiljeni učiti se nemškega jezika; preden znajo svoj materni jezik: saj imajo samo nemške učne knjige in večinoma tudi trdonemške učitelje. Zato se otroci v utrakvistični šoli navadno ne naučijo ne hoditi in ne jahati, to je: ne naučijo se nemškega in tudi ne slovenskega jezika. (Izjema je le tam, kjer je več nemških vmes; tam se otroci eden od drugega naučijo nemški in potem gre sevó tudi v šoli vse boljše.)

Škof A. M. Slomšek pravi o utrakvističnih šolah: „Le nemško, le nemško na ves glas upijejo naši nemškutarji, pa ne pomislijo, da je slovensko mladino po nemško učiti ravno toliko, kakor prazno slamo mlatiti: veliko ropotanja pa malo zrna. Tako (nemško) izšolana mladina je na pol surova jed: ni Slovenec pa tudi ne pravi Nmec; vsakega pol ploda, pa malo pridnega!“ Ali ni tako? Dà, dà! Šolarji, ki pridejo iz naših nemških šol so res kruhljevi: ne znajo ne hoditi ne jahati — ne znajo ne slovensko in ne nemško! In ker smo mi Slovenci na Koroškem vsi tako izšolani, se nam vsi smejijo in nas imajo za neumne bindišarje: ker nismo ne tič ne miš in ne znamo ne hoditi ne jahati! Zato: **proč z utrakvistično šolo!!** (Dalje sledi.)

„Bauerntag“ v Šmarjeti pri Velikovem.

Kakor so naznanjali plakati, se je vršil dné 24. aprila v Lavrejevi gostilni v Šmarjeti shod nemško-nacionalnega „Bauernbunda“. Shod je bil od strani šmarjeških in šentjurskih kmetov slabobiskani. Precej pa je bilo obiskovalcev iz tinske fare. Navzoče pozdravi Epersdorfer, posestnik iz šentjanske fare na Mostiču, predsednikom shoda je bil izvoljen Rak, kot vladnega zastopnika je že prej odločil okrajni glavar Müllerja, župana v Šmarjeti.

Državni poslanec Čare poroča o položaju v državnem zboru na Dunaju. Pravi, da ne more poročati nič vselega iz državnega zbora, ki je nedelaven. Precej govori o visoki politiki, samo tega ne pove, da so sedanji žalostni položaj v državi povzročili največ nemški nacionalci, kateri Slovanom nočejo dati onih pravic, ki jim gredó po postavi! Kar je pravil Čare o svojem delovanju v državnem

zboru, nas tudi ni zanimalo, ker smo vse to brali že po raznih listih.

Za Čaretom govori dr. Metnic, poslanec četrte kurije v deželnem zboru. Pravi, da ni hotel (!?) prevzeti mandata v četrti skupini, a na prigovarjanje Čaretovo (!!!) se je uklonil (!?). Iz svoje pisarne (!) kot odvetnik (!) pozna dobro (?) razmere delavca in kmeta (?). Glede nove sestave dež. zbora priznava sam, da ni bila želja deželnozbornske večine, da se upelje za deželni zbor direktna in tajna volitev (!!), ampak je to zahtevala vlada, kateri so se tudi uklonili. Govori mrtvo. Toži, da je bil zmiraj na Koroškem mir med Nemci in Slovenci, a ta mir kalijo nekateri nepoklicani (!) ljudje, med njimi seveda „nesrečni“ dr. Brejc, kateri, to se je videlo na govoru, leži Metnicu v želodcu kar počez. Pogreva staro laž, da Slovenci nimajo svojega razvitega jezika, in da je ves boj Slovencev za svoje pravice pri sodiščih sama hujskarija.

Hud je bil Metnic tudi na šentjakobskega g. župnika Ražuna, češ, da noče miru. On škoduje ljudstvu Rožne doline, če zahteva in se bori za slovensko šolo v Št. Jakobu. Stari Rožani, kmetje, znajo dobro nemški, zato se jim dobro godi, dobe dovolj dela in zaslužka, lažje tudi skupijo svoje pridelke, mladih Rožanov pa inženerji kot delavcev rabiti ne morejo, ker nemški ne znajo. (Oho!!) Kakšna budalost!

Ko je Metnic tako prav klavarno klobasaril o različnih stvareh, da je že vse dolgočasil, se nazadnje še bridko pritožuje, da duhovščina, še posebej mlajša, tako „hujska“ in se vmešava v politiko. (Medklici: Vzglej nam je prisoten duhovnik, ki vse piše.)

Nastopi poslanec Plesivčnik. Vse je radovedno, kakšne misli da „špoga“ Tempoharjev Voltej v svoji glavici. Pravi, da ni govornik (vemo!) in da je nerad (!?) prevzel poslaniški mandat. Nemški ljudski stranki se je pridružil iz lastnega prepričanja (!) in radi tega, ker ona največ dela in stori za kmečko ljudstvo. (Pri dolgovih ste res mojstri!!) Pravi, da ga je Metnic spraval v veliko zadrego (!), ker bi moral poročati o gospodinjstvi in podkovni šoli. Prizna namreč, da ni o stvari dovolj podučen (čujte!!) in zato je prosil, naj Čare poroča o njegovem referatu. Govori tudi o bikih in o živinski razstavi. Razodeva svoje misli o šolah in govori, kako je po različnih krajih razvito šolstvo, ki je za

Podlistek.

Potrpežljiva žena.

Kako blagodejno vpliva prava potrpežljiva žena na moža, kaže sledeča dogodbica: „Dobro jutro, Jožef“, pravi Margareta svojemu možu, ko hoče ta brez slovesa od doma. „Ali že zopet hočeš na mokrato, ne da bi zaužil kaj toplega? Počakaj malo, imam ti še nekaj povedati.“ — „Nas eden se mora zadovoljiti z mrzlo jedjo“, odgovori osorno mož, napolni steklenico z žganjem in gre s težkimi koraki od doma.

Žganje mu pa že leta ni zadostovalo pri delu. Zvečer mu je pri kartah še bolj dišalo, med tem ko je zaigral krono za krono. Vse je šlo rakovo pot. Imeli so malo, prijazno stanovanje. Žena se je pečala s prodajo mleka, mož je imel lep zaslužek, a vse vkup ni bilo dosti. Kar sta po dnevu pridelala, je mož po noči zaigral in zapil. Z ropotom in kregom se je vračal pogostoma domu, a niti besedice mu ni odgovorila, vse je prenesla z velikim potrpljenjem in veliko molila, naj bi Bog spreobrn timerenega moža.

Ravno gre nekega dné v mesto, ko ji pride na misel, da mož razen kruha nima ničesar pri sebi. Kupi kos sira, katerega njen mož posebno rad je. Potem se podá v kljub hudi vročini k svojemu možu. Ravno se je vsedel, da bi použil svoj kruh. Glej, tu stoji žena pred njim, nje oko se sveti, ko ponudi možu majhen zaužitek. Ta ljubezen ga stori mehkega, včasih je le malo kaj treba, če hoče Bog omečiti kako srce.

Že dolgo mož ni bil tako prijazen. „Pridi, Margareta, pravi, pridi, da skupaj sneva.“ „Ne“, pravi ona, „misli na otroke, kako dolgo so že sami“. In z ljubeznivim pogledom, v katerega je položila celo svojo potrpežljivo dušo, odide ravno tako hitro, kakor je prišla. Možu že dolgo jed ni tako hasnila, le prehitro je končana. V rokah drži le še prazen papir, v katerem je bil zavit sir. Bere, kar je na njem tiskanega, ter ga položi zraven sebe. Resen in žalosten je njegov pogled. Kaj je pač bral? Papir je bil kos iz nekega starega molitvenika in natiskan je bil na njem odlomek petdesetega psalma: „Usmili se me, o Bog, po svojem velikem usmiljenju. Ne zavri me izpred svojega obličja, in svojega sv. Duha ne jemlji od mene. Daj mi svojo milost, zakaj spoznavam svoje hudobije, in moj greh je vedno pred menoj.“ Vse to je šlo globoko v njegovo dušo.

Ko pride zvečer domu, seže svoji ženi v roko in pravi: „Margareta, nikoli nočem zabiti kar si ti danes nad menoj storila: ne bo te grevalo, da nisi obupala nad menoj!“

Prihodnjo noč ni mogel spati. Največ so mu rojile po glavi misli, kako ga bodo njegovi dose-danji tovariši zasmehovali. A zmagala je milost. Konec nočnega boja je, da zažene steklenico za žganje pred očmi ginjene žene, mesto da bi jo napolnil z žganjem, ob zid. Mož pusti od sedaj svoje tovariše in pijančevanje; s tem se pa vrne tudi mir, sreča in blagoslov v njegovo družino, srce in dom.

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

Kaj dela žganje.

„Kaj pa si naredil z žganjem? Čaša bi imela biti za denar, katerega sem ti izročil, polna, in zdaj toliko manjka!“

„Med potjo sem tudi jaz malo pil; dobro mi je dišalo.“

„Prav ničvreden paglavec si“, je rekel smehljaje se oče svojemu edincu, kateri je tudi smehljaje se stal pred očetom z rokami na hrbtu. Ni bilo prvokrat, da je France šel očetu žganje kupovat; in ne prvokrat, da je oče pil, o tem je pričal njegov nos; ali tudi ne prvokrat, da je France med potjo pil in se oče k temu smejal. In tudi ni bilo zadnjikrat. Ko je postal France vojak, je bil že prav izurjen pijanec.

Mati je že davno trohnela v grobu, vedno je branila možu. Najprej je pil, kakor je rekel, da bi zabil gorjé. Pa že več let je preteklo, odkar je bila žena že pokopana; žalosti in gorja ni bilo več sadu; a pil je dalje.

Ko pride France od vojakov, se oženi. Kmalu se začne med njim in očetom prepir. In mladenič se spozabi, da je njegov oče, ki stoji pred njim, in vzdigne svojo roko zoper očeta.

„Bog se usmili! Tako daleč je prišlo, da me tepeš! S čem sem jaz to zaslužil? Ne izročim ti še posestva in če še tako divjaš. Vedno sem slišal, da se ne sme prej sleči, predno se noče kdo vleči v postelj“ — in oče je šel in pil, da zabi gorje, in France dela jednako.

Konečno oče vendar odneha. France postane posestnik. — Spremenilo se pa s tem ni nič. Žalostno je bilo gledati, kako je šlo nekaj tako lepo

Gospodarska zadruga

ima v nedeljo 15. maja svoj redni občni zbor. Napovedan je bil ta zbor zadnjič v „skladišči“, da se ga pa udeleži več zadrugnikov, napravimo zbor ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. Maierja v Škocijanu.

Gosp. vikar Podgore bo obširno govoril o napredku zadrugništva v Avstriji in o oskrbovanju vojaških potrebščin po zadrugah. Zadrugniki naj se udeležijo tega prepotrebne gospodarskega pouka.

Vabila.

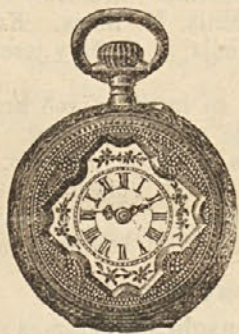
Hranilnica in posojilnica v Sinčevsi sklicuje izvanredni občni zbor na sredo dne 18. majnika 1904 ob 4. uri popoldne v zadrugi pisarni v Sinčevsi. Na dnevnem redu je: 1. Dopolnilna volitev v načelstvo. — 2. Razširjanje zadrugnih pravil. — 3. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi **odbor.**

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu napravi svoj redni letni občni zbor dne 19. majnika (četrtek) ob 2. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo o letnem računu. 2. Volitev odbornikov. 3. Slučajni nasveti. **odbor.**

Slovensko krščansko-socialno delavsko društvo za Celovec in okolico priredi v soboto dne 14. maja t. l. svoj prvi občni zbor ob 8. uri zvečer v gostilni pri „zlatemu studencu“, Lidmanskjeve ulice, v sobi slovenskega kluba, po sledečem vspredu: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev računskih pregledovalcev in 4. razni govori in nasveti. — K obilni udeležbi vabijo se tem potom najuljudneje tudi oni somišljeniki, kateri posebnega vabila niso prejeli. Po zborovanju prosta zabava, pri kateri sodeluje tamburaški in pevski zbor „Biserice“. **odbor.**

NAZNANILA.

Tiskarna družbe sv. Mohorja se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitek itd. po najnižjih cenah.

Naznanjam uljudno, da je ravnokar izšel moj **novi veliki cenik**, ki obsega čez 600 podob, in katerega razpošiljam **zastonj in poštnine prosto**. Ker razpošiljam svoje blago po celem svetu, je to dokaz, da je isto res fino, da so cene nizke in postrežba poštna. Naj se zatorej vsak zanesljivo obrne do moje tvrdke.

Z velespoštovanjem

H. Suttner,

urar in zalagatelj c. kr. avstrijskih uradnikov v Kranju (Krainburg).

Prvi
živinski semenj
ob jednem tudi
konjski semenj
bode v
Prevaljah
dne 19. maja 1904.

Loterijske številke od 7. maja 1904.

Gradec 59 4 67 65 83
Dunaj 41 4 55 23 24

Na prodaj je

malo, p. d. Foltachevo posestvo v Podgorji (pri Št. Jakobu v Rožu). Svetá je 3 joha (posetve 4 birnje) s pašno pravico. Hiša stoji blizu kolodvora v Podgorji. — Več pove **Janez Rasinger**, p. d. Čošl na Hodnini, pošta Št. Jakob v Rožu.

Izvrsten okus kave dosežete s privedanjem
Vydrove žitne kave
POSKUSITE! Vzorek dragovoljno.
Poštna 5 kg. pošiljka 4 K 50 h franco.
„DOMAČI PRIJATELJ“
vsem oujmatcem zastoj pošiljani mesečnik.
Vydrova tovarna žitne kave Praga-VIII.

Priporočilo.

Slavnemu občinstvu in čestiti duhovščini priporočamo najuljudneje svojo popolnoma novo urejeno in z najnovejšimi stroji in črkami oskrbljeno

družbeno tiskarno

v blagohotna naročila. — Razne knjige, molitvenike, uradne in pismene zavitke, spovedne listke, vizitnice, pisma za trgovce, račune, cenike, časopise itd., sploh vse v tiskarsko stroko spadajoče stvari, bode naša tiskarna točno in vestno ter po najnižjih cenah izvrševala.

Priporočujoč se čestiti duhovščini in slavnemu občinstvu za obila naročila, beleži

z odličnim spoštovanjem udano

vodstvo tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Zdravje je največje bogastvo!**Kapljice sv. Marka.**

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Prezeno velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in madronu ter ne bi smele radi tega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. — **Cena je naslednja** in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Imam na tisoče priznanih pism, da jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim vspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili. Ivan Baratinčič, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stepan Borčić, župnik; Ilija Mamič, opankar; Zofija Vukelič, šivilja; Josip Seljanič, seljak itd.

Ustanovljena 1. 1360.

Mestna lekarna, Zagreb,

Markov trg št. 73, poleg cerkve sv. Marka.

Zdravje je največje bogastvo!

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. **Dobiva se povsod!**

Varstvena znamka.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 1.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme za vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavoje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.